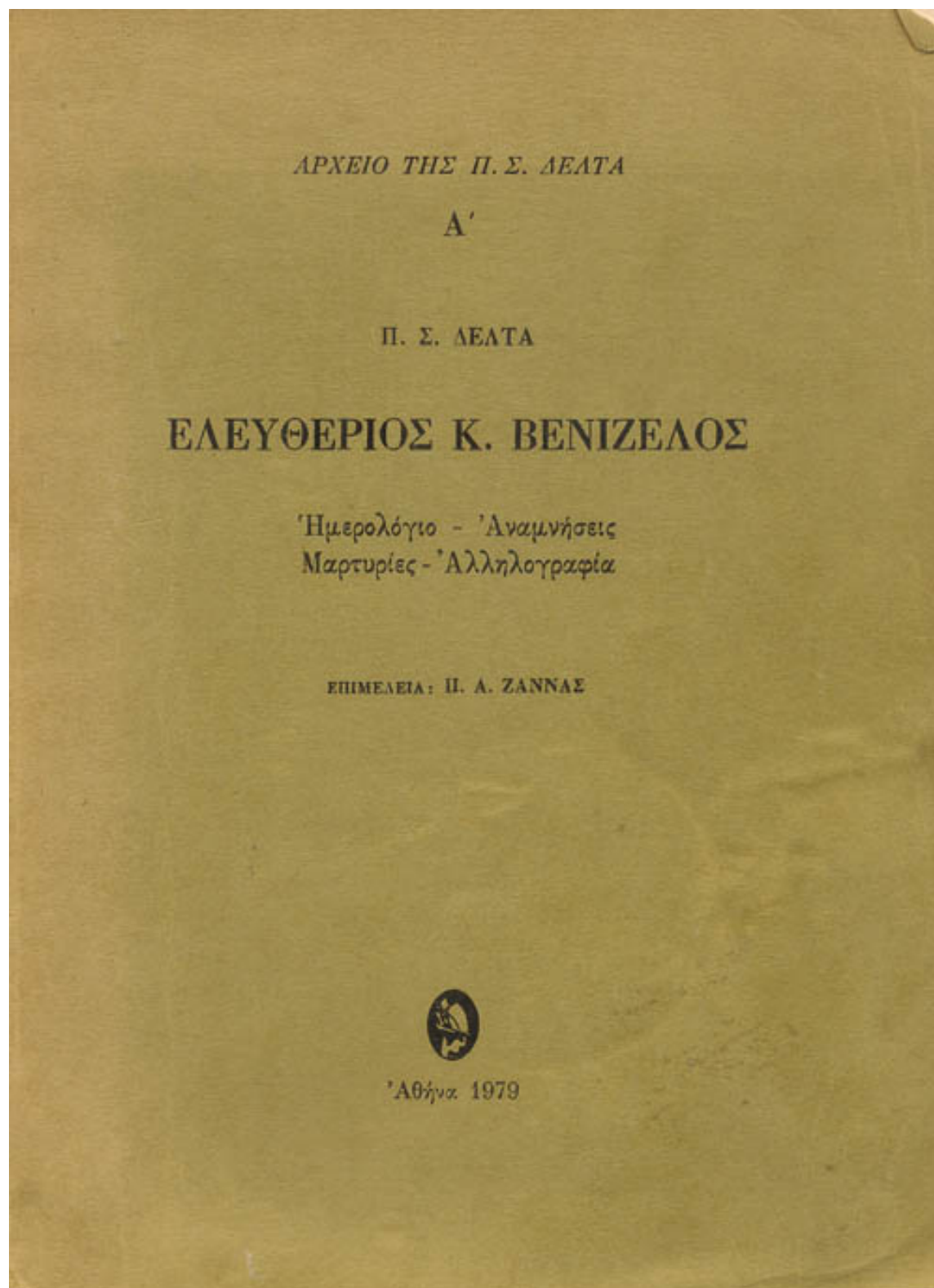

Υπήρχε στο ράφι από τα Χριστούγεννα του '79. Δώρο ήταν. Μπορεί να ισχύει η άποψη ότι, τότε δωρίζονταν περισσότερα βιβλία.

Κάποια στατιστική πιθανόν να το βεβαιώ σει. Ή να το αρνηθεί. Έκτοτε γνώ ρισε τέσσερις μετακομίσεις, χωρίς να έχει αναγνωσθεί στο σύνολό του.

Κάποια στιγμή, φέτος, έγινε κι αυτό. Είναι τεράστιος ο πλούτος και η ποιότητα της πληροφορίας που περιέχει. Προσφέρει όλες τις δυνατότητες να κατανοήσεις τις εποχές και τους πρωταγωνιστές της, Τις νοοτροπίες και τις συμπεριφορές.

Η Πηνελόπη Δέλτα υπήρξε μια γυναίκα κυριολεκτικά εκτός εποχής, αφού οι δραστηριότητές της, η ίδια η ζωή της, ακόμα και το τέλος της, ως φυσική παρουσία, ήταν αντισυμβατικές.

Στις 400τόσες σελίδες τούτου του πονήματος, ξεδιπλώνονται στον αναγνώστη με χάρη, με αμεσότητα, με ακρίβεια, τα γεγονότα, τα δράματα, οι λεπτομέρειες και τα πρόσωπα που άφησαν ένα σοβαρό αντίκτυπο σε τούτο τον τόπο.

Ο πρωταγωνιστής όμως, όπως μαρτυρά ο τίτλος, είναι ένας. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Ο Κρητικός πολιτικός που από τις Μουρνιές Χανίων έφτασε να ορίζει την τύχη του τόπου με απίθανες επιτυχίες τόσο σε διπλωματικό επίπεδο μα και με την διορατικότητα του να εμπλακεί σε πολεμικές αναμετρήσεις.

Μαζί με έναν εξαιρετο πρόλογο του Π.Α. Ζάννα, εγγονού της Π.Δ., οποίος είχε και την επιμέλεια της έκδοσης και ένα χρησιμότατο χρονολόγιο, αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο στην απόπειρα ανίχνευσης του παρελθόντος. Ταυτόχρονα είναι μια γοητευτική, συχνά συγκινητική αφήγηση, μα και μια ηθογραφία της εποχής.

Αποκαλυπτικό π.χ. περί της ηθών, αυτό που αναγράφεται στην όγδοη σελίδα.

πατέρας μου πάντα, θύε σκέ τιλός, τον Ελευθ. Βενιζέλο, και ο Βενιζέλος τον Ελευθ. Βενιζέλο. Η ζωή δεν αποτελείται από τα γεγονότα, αλλά από το πώς τα βλέπουμε. Και όπως ο Βενιζέλος ήθελε πώς και στην καρδιά του θα πύκνωνε ο πατέρας για να τον, και ο πατέρας ήθελε πώς τη γνήσια του τη σκέψη να ο Βενιζέλος πάλι απ' όλα.

Μας αποκαλύπτει, με επώνυμα, το όργιο βίας στα Νοεμβριανά (σ.22)

Στις κάμαρες, στις σκάλες, στους θαλάμους, όλοι είχαν γυφίσι ή λαμπούρα. «Ποι έβρις τους άρμας κορμάρικους» τσίκοιζαν της μητέρας, σπιδόνοντας τη λόγχη να την τρυπώσουν. «Ανοίξτε τα πότα», άπαν τώσα έκαιγη, «κατάβει μέσα μας».

Ένας μιά άγρια γουρλωμένη μέρα, φοβερίζοντάς την μιά τό όλο της έλεγε: «Ήμεις ήλθαμε "Ελληνας κύγνις"!» Και τή μάτα του γουρλώσαν 180 κ' έτσι, γουρλώσανε τίς τίς. «Όσο είχαμε, έτσι μισήκαν» λήστεψαν κοουτάκια άστράνια, άλατιρές άστράνιες, δάξ' ηρωά και άστράνια. Φορόλεγα τού γρηναίου άστράνα, κοουά στήφον, καλικά, ρούχα, χρίματα, έτσι έβρεχαν τό έκείφον, άσπρα και την άσπρημμένη φωτογραφία τού Παυλά.® Άνδρα και μέσα στο σπίτι έπασαν τσιρκιές: ένα γυαλί στη μέσα πόρτα της είσοδου είναι σπαρμένο ήσαν άνοητοί τη μηχανή που άνέβάζουν τα πίστα και τρέψαν μέσα μιά τσιρκιά: πήγε και ήλθε τό σπίτι, και άου ήσαν στο κάτω σπίτι νόμισαν πως κάποιος έπασε μέσα γιά να σωθεί, έπώθη που άποδείχθηκε λανθασμένη στην άνάκρυση. Άνέβηκαν στο άπασο πάτωμα και έκείθεν από μέσα από τα συρτάκια των άνωπορών έση χρίματα έβρεσαν, 400 δρα, τού ένας, 300 τού άλλου, 50 δρα, μανή, και άλλα μικρότερα τού άλλου κοριτσιού.

Άνταρο και τρίτο σφραγτό από σκυλόδω είχε τσιβέλει στο σπίτι τού άνωπορου. Τό ένα τό έβγαζαν ό Γούργης Παπαμάρκου, μιά στολή, κ' ήμπαρς στη μανίρα άνοίξε και σάλιασε τή σφραγίδα της τσιβέλει της, τσιβέλει και έκεί. Τό άλλο τό έβγαζαν ό γιος τού Γούργη Λαουζέ, ό άνωήττης, έπίσης μιά στολή έπιστράτου, που γόφανε τούς "Άρμας" τούς κορμάρικους.

Ένας άνωκορμάρικος που ήταν μαζί τους, γιατί κανένας άνωκορμάρικος έιν τούς έβγαζαν, κάθισαν την κάμαρα των άστράνων άπ' άου τούς είχε έβάλει, κ' έβασε τό κλαδί της άνωήτης. «Κατάβει καλά στο θωάκτα μόν κρήσθηκα κανένας», τής είπα, «γιατί πούτοι άρπαζουν ότα έβόδον».

Κηφισιά, 4 Ιουνίου 1917.

Τό φύλλο άια άνευαμέτως, Ήμπαρς, Νέα Ήμέρα, Έπερινόν Νέον. Άπτο, Έπερινόν, έκανα μεταστροφή την έπισηση της έσθαθής, ως άτσι τώσα άια κ' άνωπορώμεν, σφάλμα άνωήτης.

Γιατί, γιατί θνήσκει ή Έλλάδα μας τόση άνωπορώ;

Μιλώσα γιά την ένωτήλλεση που γίνεταί στην άνωήτη των άνω ένωπορών που θνήσκουν κάθε μέρα, και ό παπύρος άνωήτης κάποιον άνωήτη που θνήσκει, ήθελαν όργανο τού άνωήτη.® Και έγω σκόρδωσα, είπα ό άνωπορώμεν, τσιβέλει, κορμάρικος πός έτσι άου μόν, έβασαν παντασκόρικα κ' έκατασκόρικα και χυλάρικα...

—Καλά να τούς άνωον, έλθετε μιά φωνή ή άνωήτης, γυράρεται πολύ πού ε' άνωήτης, άνακά φάρος της έλλάδας. Ήμεις άνωήτης άιν μπόρως να φορολογήσμε τή διακαία, να όρωμ πού φορολογείται μέση τής!

